

# Biologisk medicin — en översikt

Olov Lindahl

Den biologiska medicinen framhålls stå på en bättre logisk och vetenskaplig grundval än konventionell medicin, vars behandling huvudsakligen manipulerar symtom och ej påverkar sjukdomens orsaker. Professor em Olov Lindahl, chefredaktör för *Swedish Journal of Biological Medicine*, redovisar grundprinciperna för biologisk medicin. Och berör kontroverserna över bevisen för medicinsk behandling.

För en vetenskapligt skolad konventionell medicinare kan det förefalla självklart att all behandling skall ske enligt vetenskapliga och logiska principer — just de som man förväntar sig lärs ut vid våra medicinska högskolor. Behovet av ytterligare — i så fall ovetenskapliga och ologiska — medicinska läror och behandlingsmetoder blir då obefintligt, närmast störande.

Denna skenbara motsättning inom logik och vetenskap måste undanröjas innan det går att förstå och eventuellt acceptera att det kan finnas terapi av värde utanför det medicinska monopolet.

## Olika typer av medicin

*Konventionell medicin*, ofta kallad skolmedicin, är den filosofi som lärs ut vid våra medicinska högskolor. Den övervakas och sanktioneras av Socialstyrelsen, som dock i praktiken sitter i knät på de främsta företrädarna för konventionell medicin. Detta bäddar för att motsättningar ej skall uppstå annat än möjligen efter politiskt ingripande i Socialstyrelsen, som bla skedde i samband med godkännandet av antroposofiska mediciner och THX.

*Alternativ medicin* är sådan medicin/terapi som ej används inom konventionell medicin och vanligen bedöms som överksam/farlig — farlig inte minst ge-

nom att den kan "lura" patienten att avstå från livräddande konventionell behandling och/eller medföra risker för feldiagnos, vilket i sin tur medför fara för patienten. Denna behandling bekämpas i princip av den vetenskapliga konventionella medicinen.

Typiska alternativa metoder är akupunktur, kiropraktik, magnetterapi, homeopati, örtmedicin och zonterapi. Beteckningen alternativ kan föra tanken till att den *helt* skall ersätta konventionell medicin. Detta är knappast tanken hos företrädarna för alternativ medicin. För att mildra detta intryck kallas den ibland komplementär (tex i England).

Ett problem — fastän positivt — är att den konventionella medicinen succesivt överger felaktiga idéer, tex att akupunktur är en ovetenskaplig terapi som enbart har placeboeffekter. Denna terapi blir då både konventionell och alternativ — i varje fall under en övergångsperiod — tills den helt övertagits av konventionell medicin. Något liknande gäller kiropraktik.

*Biologisk medicin* är ett begrepp som lancerats av Svenska Läkares Förening för Biologisk Medicin, verksam sedan 1978 och utgivande tidskriften *Swed J Biol Med (Biologisk Medicin)*. I dess första nummer (1) redovisas grunderna för denna verksamhet. De kan sammanfattas med att föreningen vill verka mer för profylax än som varit vanligt inom konventionell medicin och att den vill vetenskapligt testa alternativa behandlingsmetoder.

Biologisk medicin grundar sig dock i första hand på uppfattningen att sjukdomar enbart har två orsaker nämligen *ärfliga och miljömässiga faktorer* och där-

.....  
*Föreningen vill verka mer för profylax och vetenskaplig prövning av alternativa behandlingsmetoder*  
.....

En huvudorsak till sjukdom är miljön den psykiska, fysiska och livsmedelsmiljön

för inte i första hand skall behandlas med dagens läkemedel och operationer, som ej påverkar orsakerna till sjukdomen.

Föreningen anser sig stå på en helt vetenskaplig grund, rent av i detta avseende vara överlägsen konventionell medicin som begår misstaget att nästan uteslutande använda behandlingsmetoder som ej motverkar sjukdomarnas orsaker utan i stället i många fall (speciellt vad gäller läkemedel) ytterligare producerar sjukdom (förgiftar respektive ger komplikationer). Vi uppdelar därvid i pedagogiskt syfte läkemedel i tre grupper:

1/ *hälsomedel* vilket är vitaminer, mineraler och kostliknande preparat — alla livsnödvändiga ämnen,

2/ *ersättningsmedel*, dvs substanser som normalt finns i kroppen men av någon anledning saknas, tex hormoner, blod och vätskor,

3/ *giftmedel* vilket flertalet läkemedel är. Enligt farmakologiska läror har alla effektiva läkemedel biverkningar, dvs förgiftar i normal dosering.

Giftmedel kan givetvis, trots att de i princip alltid förgiftar, i akuta situationer göra stor nytta (rädda liv) men de bör lämpligen användas så kort tid som möjligt och ersättas med kausala behandlingsmetoder (kost och miljöförändringar).

Biologisk medicin utgår från den rätt självklara och vanligen ej bestridda uppfattningen att förutom de dominant ärftliga sjukdomarna, även flertalet andra sjukdomar har ett mer eller mindre starkt genetiskt inslag. Denna orsak synes för dagen vara svår att påverka.

Den andra huvudorsaken till sjukdom är sedan miljön. Denna indelar vi i psykisk, fysisk och livsmedelsmiljö. Den psykiska miljön och dess betydelse för våra sjukdomar är idag väl belyst och några större motsättningar råder ej där mellan konventionell och biologisk medicin. Den fysiska miljön anser vi vara väl omhändertagen av yrkesmedicin och motsvarande specialiteter och omfattar farligheter på arbetsplatsen. Fritiden har ej uppmärksamats i samma utsträckning och konventionell medicin har tex ej till-

räckligt tydligt tagit ställning mot tävlingsidrott som är en klart sjukdomsframkallande fysisk faktor. Idrottsmedicinen medverkar i och oppmuntrar extrema och farliga idrottsaktiviteter i vilka ungdomen luras att delta.

Vårt huvudintresse rör sig dock på området livsmedelsmiljö och denna i sin tur indelar vi i luft-, vatten- och mat-miljö.

Idag har luftföroreningar (från bilar, industri osv) börjat bli uppmärksammade. Det är dock svårt att annat än i undantagsfall rekommendera patienterna att byta bostadsort för att få andas bättre luft. Moderna luftrenare kan idag göra själva inomhusluften närmast perfekt.

Likaså har den dåliga kvaliteten hos dricksvattnet börjat diskuteras. Vi anser där att tex klorering av vatten är en viktig sjukdomsframkallande faktor liksom att allt fluor i vattnet är skadligt (2,3). Vi rekommenderar i samband med all profylax och behandling att patienten skall avstå från kranvatten och dricka vatten bara från rena naturliga källor, eventuellt använda speciella vattenrenare.

Huvudområdet för våra omsorger gäller dock maten. En felaktig kost anser vi vara en huvudorsak till ohälsa. I maten kan man sedan se på negativa, dvs sjukdomsframkallande faktorer och positiva eller botande faktorer.

Det är då vanligen för hälsans återfående eller bevarande viktigare att undvika skadligheter såsom tex tobak (ett livsmedel enligt lagen), rökta, rostade och brända matvaror liksom kaffe och alkohol, än att försöka lösa problemen genom att äta något nyttigt, tex C-vitamin i hög dos. Givetvis måste man med dagens matkultur och sociala tryck acceptera att patienten äter "vanlig mat", men vi försöker alltid att i första hand förbättra matvanorna. Helst skulle vi då rekommendera alla att övergå till en ren vegankost med huvudsakligen råa, giftfritt och konstgödselfritt odlade vegetablier utan kött, fisk, ägg, mjölkproduk-

För hälsan är det viktigare att undvika skadligheten än att försöka lösa problemen genom att äta något nyttigt



Bevisen för medicinsk behandling är självklarhets-, logiska och historiska bevisen samt dubbelblindtestet, som är det svagaste!

dubbelblindtest som vetenskapligt instrument. Orsaken är att blindheten praktiskt taget aldrig kan garanteras, tex genom att det testade medlet har sidoeffekter (flush, hetta i magen, förstoppning, dåsigthet osv). En annan orsak är att realeffekten påverkas av placebosituationen så att samma preparat som testas i olika suggestiva miljöer (olika placebos) ger olika realeffekt, varvid denna t o m kan ändras från positiv till negativ. Då man aldrig kan förutse eller bestämma placebosdosen i en terapeutisk situation vet man ej heller vilken realeffekt som erhålles (5). Vi brukar tala om 4 typer av bevis vad gäller medicinsk terapi: 1/ självklarhetsbeviset, 2/ det logiska beviset, 3/ det historiska beviset, och 4/ dubbelblindtestet.

*Självklarhetsbeviset*, även kallat ricinolja-beviset, innebär att en effekt är så självklart övertygande att den ej anses behöva bevisas. Ricinolja är ej dubbelblindtestat men ingen tvivlar på effekten eller vill påstå att den enbart är av placebonatur, speciellt inte om man själv använt medlet. Insulin, B12 och antibiotika ifrågasätts inte heller trots avsaknad av "vetenskaplig" bevisning med dubbelblindtest. Tyvärr finns det ingen seriös diskussion omkring detta bevis. Vem har tolkningsföretredare och hur självklar skall effekten vara för att anses vara bevisad.

Det *logiska beviset* föreligger när verkningsmekanismen är utomordentligt väl klarlagd, tex att ett lokalanestetikum som blockerar nervledningen medför att ingen signal når medvetandet. Ingen påstår att effekten av xylokain beror på suggestion.

Det *historiska beviset* är tex det som användes för att bevisa att poliovaccination har orsakat nedgången

i polio. Det godkännes dock bara ibland och betraktas som osäkert.

*Dubbelblindtestet* har sina redan diskuterade fel och osäkerheter, men är givetvis bättre än det rena tyckandet. Osäkerheten ökar ju svagare realeffekten och ju större suggestionseffekten i en terapi är. Denna situation är vanlig för läkemedel.

Av de fyra bevisen anser vi de två första vara bäst och dubbelblindtestet svagast.

Debatten om vem som skall bevisa vad i en tvistefråga och hur ett bevis skall se ut är tyvärr torftig och skulle behöva lyftas upp på ett högre plan, gärna i samarbete med en institution för vetenskapsteori.

En sådan institution i Umeå som har sökt samarbete med den medicinska Högskolan har dock mötts av kalla handen under skälet att medicinerna har viktigare saker att syssla med och redan vet tillräckligt.

### Sammanfattning

Biologisk medicin är läran om att sjukdomarnas orsaker är att söka i arv och miljö, speciellt livsmedelsmiljön. Den anser sig stå på en bättre logisk och vetenskaplig grundval än konventionell medicin som i sin terapi huvudsakligen manipulerar symtom och ej påverkar sjukdomarnas orsaker. Frågan om hur vetenskapliga bevis skall se ut är en viktig del i denna tvist/debatt.

### REFERENSER

1. Programförklaring. Swed J Biol Med 1978; 1:14
2. Yiamouyiannis, John: Fluoride. The aging factor. Health Action Press, 1983.
3. Lindahl, Olov: Recept på hälsa. Norstedts 1990. S. 104-12.
4. Lindahl, Olov & Lindwall, Lars: Vetenskap och beprövad erfarenhet. Natur och Kultur, 1978. S. 98-108.
5. Lindahl, Olov: Is all therapy just a placeboeffect? Metamedicine 1982; 3:255-9.